

(AF-IX P-14) Diskusní příspěvky # 1 – # 8

Martin Černožorský, Vladimír Nekvasil, Petr Pavlík,
Libor Pátý, Vladimír Roskovec, Ivan Wilhelm, Štefan Zajac.

 # 1. K nejasnostem ekonomiky projektů v gesci MŠMT

Martin Černožorský

Některé současné a budoucí problémy jsou, resp. budou způsobeny dosavadním škodlivým neuplatňováním transparentnosti a nejasnostmi v hospodaření s prostředky schválenými pro projekty v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Věrohodný, pracovní a finančně nenáročný audit provedený s dobrým vhladem do problematiky by mohl při následném zveřejnění dosud nezveřejňovaných údajů týkajících se osobní alokace přispět ke zvýšení důvěry v řídicí orgány. Odvolávání se na legislativu, jejíž úprava nebo přinejmenším návrh na ni nejen že je v moci, ale je veřejností právem vnímána/vnímán jako samozřejmá, byť zákonem třeba ne explicitně formulovaná povinnost, jen přispívá k dalšímu poklesu důvěryhodnosti instituce a jejích představitelů.

 # 2. Skutečné cíle Reformy systému VaVaI

Vladimír Nekvasil

Rád bych k diskusi o současném stavu VaVaI v ČR přispěl svým svědectvím mnohaletého člena RVVI. Po zpětném ohlédnutí nad průběhem tzv. Reformy VaVaI a navazujících legislativních i exekutivních kroků potvrzují to, co si řada pozorovatelů již dávno vyvodila sama. Skutečné cíle Reformy, stále méně zakrývané, byly podle mého hlubokého přesvědčení tyto:

- Razantní redukce financování a následná likvidace AV ČR
- Redukce financování základního výzkumu (zvláště výrazně v oblasti společenských věd)
- Přesun takto „získaných“ veřejných prostředků do soukromé sféry

Všechny dílčí kroky a opatření včetně dobře známého „kafemlejnku“, prosazované v Radě obvykle „silovým hlasováním“, byly a v mnoha ohledech stále jsou výše uvedeným cílům zcela podřízeny.

 # 3. O potřebě doplnit informace a o specifičnostech peer views

Petr Pavlík

Ve svém příspěvku jsem nejprve reagoval na příspěvek ing. Nekvasila a požádal jsem ho, aby konkretizoval, kdo konkrétně dával RVVI zadání, o kterém hovořil? Tedy, kdo trval na tom, že tzv. kafemlýnek má zajistit, že dojde:

- 1) k centralizaci kontroly nad rozdělováním prostředků na VVI,
- 2) ke snížení prostředků na sociální a humanitní vědy,
- 3) ke snížení prostředků na Akademii věd,
- 4) k přesměrování prostředků směrem k soukromému sektoru.

Dále jsem se zeptal, jak probíhalo jím zmíněné falšování zápisů ze zasedání RVVI? Následně jsem zdůraznil, že alternativní návrhy na hodnocení výsledků výzkumné činnosti vědeckých institucí, které pracují s mezinárodními peer reviews po oborech, často také nezohledňují, že jsou obory (především humanitní a sociálněvědní), kde jsou taková peer reviews problematická, protože expertíza českých vědců převyšuje expertízu zahraničních vědců. Jde přede-

vším o obory, které jsou vázány na dokonalou znalost českého jazyka a kontextu, ale také o obory, kde je nutná znalost jejich historického vývoje. Priority zahraničních expertů mohou být jinde než priority a stav českých oborů a není nezbytně pravda, že převážít by měly názory zahraničních expertů. Je například kontraproduktivní hodnotit obory, které se v českém kontextu teprve etablojí a napravují stav způsobený 40-letou izolací, kritérii západními. Je přitom výmluvné, že o zahraničních peer reviews vesměs hovoří zástupci přírodních a technických věd.

4. Autonomní rozhodování univerzity

Libor Pátý

Svobodné rozhodování je principiální kategorií pro existenci univerzit a nepominutelnou podmínkou rozvoje vědecké práce. Potvrzují tím výrok pana profesora Zlatušky, že akademická svoboda souvisí se svobodou instituce autonomně se rozhodovat o své činnosti.

Škody vznikající narušením tohoto principu je třeba mít na paměti při úvahách o vstupu vnějších činitelů do života univerzity.

5. Shrnutí poznatků z dosavadních seminářů

Vladimír Roskovec

Dokumentace z dosavadních seminářů je značně rozsáhlá. Pro její použití by se hodilo mít její zpracování ve formě relativně stručného, výstižného elaborátu, použitelného k pracovním a jako informačním účelům.

6. Skupina pro financování vědy, výzkumu a vývoje

Ivan Wilhelm

K pokroku v řešení financování vědy, výzkumu a vývoje by mohla přispět tří- až čtyřčlenná skupina, která by se zabývala další detailizací alternativního způsobu financování, dnes prezentovaného. O vzniku takové skupiny by měli být informováni předsedové Akademie věd ČR, České konference rektorů, Rady vysokých škol, ...

7. Pohled předsedy JČMF

Štefan Zajac

1) K „**Reformě systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR**“ schválené usnesením vlády ČR ze dne 26.3.2008 č. 287 již bylo v různých diskusích, akcích atd. velmi mnoho řečeno. Nyní je třeba zformulovat podstatné zkušenosti z průběhu této reformy a náměty do budoucnosti.

2) Použitím ve vládní Radě pro výzkum, vývoj a inovace zavedených číselných (bodových) kritérií bylo zjištěno, že v hodnocených institucích nejsou lenoši.

Získané sumární parametry však mohou sloužit jen jako pomocný nástroj – nedostatečný ani ke kvantifikaci hodnocených výsledků, natož k jejich kvalifikaci.

Je nezbytné při takovýchto přístupech přihlížet k veliké různosti a rozmanitosti hodnocených duševních výkonů. V každém případě **takovéto parametry mohou být využity k jakémusi hodnocení výsledků, ale už zdaleka ne k jejich financování.**

3) Sledování aplikací základní vědecké práce i inovací je v zájmu všech – AV ČR, vysokých škol i vlastního aplikovaného výzkumu a vývoje i výrobních a komerčních podniků a celého ekonomického řízení společnosti. K úspěchu je nezbytná vstřícnost, ochota a důvěra všech zúčastněných stran. Příkladem může být například **Technologické centrum AV ČR** existující již 15 let! Anebo **Asociace inovačního podnikání ČR**, existující již také 15 let, a pořádající každoročně počátkem prosince **Týden výzkumu, vývoje a inovací v ČR**, v jehož

4) Je třeba uvítat ministryní školství, mládeže a tělovýchovy PhDr. Miroslavou Kopicovou dne 19. listopadu 2009 jmenovanou 12-tičlennou **Radu pro reformu vysokoškolského vzdělání vedenou předsedou prof. Ing. Rudolfem Haňkou** z Univerzity v Cambridge. Je co řešit – funkčnost současného vysokoškolského zákona, rozmanitost velkého počtu veřejných a soukromých vysokých škol, stupňovitost vzdělávání, různost titulů, atd.

5) K úspěchu dalšího postupu je potřebný **konsensus** zainteresovaných stran!

Iniciativa a aktivita odborné skupiny „Organizace výzkumu“ v České fyzikální společnosti JČMF je záslužná! Po proběhlých 9 Akademických fórech je v současné době nejefektivnější **ustavit malou 3-5-tičlennou skupinu, která by zformulovala nejpodstatnější náměty a myšlenky** ve velice koncentrované – krátké podobě. Takovéto „**Memorandum**“, po schválení ústředním výborem JČMF, **bude možné se vší vážností předložit ústředním státním orgánům.**

 # 8. K širokému uplatnění zahraničních posuzovatelů

Jiří Zlatuška

Externí hodnocení, jak je navrhuje prof. Wilhelm, je schůdnou cestou i pro obory, které jsou místně kulturně limitovány. Tyto limitace musí být zahraniční posuzovatelé být schopni vzít v úvahu, sami musejí znát podobné případy ze svých zemí.

U mechanického hodnocení na základě ad hoc stanovovaného bodovacího systému jsou nedostatky zásadního rázu, které fakticky nejsou překonatelné. Návrh prof. Wilhelma předpokládá jistou uvážlivost při výběru posuzovatelů a jejich znalosti celkového referenčního rámce posuzování, to je však realizovatelné. Nestrannost posuzování zahraničními experty je vyšší než u bodovacího systému, který je nekvalifikovanou konstrukcí bodování účelově zkrusován bez náležitých podkladů.